

The Day the Earth Stood Still

(1951 - Ultimátum a la Tierra), de Robert Wise

Sinopsi

Tot un clàssic del gènere en el qual una nau espacial arriba a la Terra amb una missió per aconseguir: lliurar als humans un missatge important. L'expedició està encapçalada per un alienígena d'aspecte normal que sembla que ve en to de pau. Ara caldrà comprovar si els terricoles estem a l'altura de les circumstàncies.

Fitxa tècnica

Director Robert Wise
 Guió Edmund H. North
 Productor Julian Blaustein
 Producció Executiva . . . Darryl F. Zanuck
 Música Bernard Herrmann
 Fotografia Leo Tover
 Muntatge William Reynolds
 Direcció artística . . Addison Hehr, Lyle R. Wheeler
 So Harry M. Leonard
 Arthur von Kirbach

Fitxa artística

Michael Rennie Klaatu
 Patricia Neal Helen Benson
 Hugh Marlowe Tom Stevens
 Sam Jaffe Prof. Jacob Barnhardt
 Billy Gray Bobby Benson
 Frances Bavier Mrs. Barley Lock Martin
 Nacionalitat Estats Units
 Durada 92 minuts

Ultimátum a la Terra, un missatge de pau per la força

Robert Wise inicià la seva carrera cinematogràfica com a muntador. Entre d'altres, va col·laborar amb Orson Welles, per qui treballà en les seves dues primeres pel·lícules. El salt a la direcció el va fer el 1944 dirigint dos films: **Mademoiselle Fifi** i la seqüela de **Cat People** (1942, La mujer pantera), que es titulà **The Curse of the Cat People**. Wise va desenvolupar una carrera molt fructífera, arribà a dirigir fins a 37 llargmetratges en el període 1944-1979 (www.imdb.com), alguns dels quals assoliren una enorme popularitat; en són exemples el que projectem avui, **West Side Story** (1961), **The Sound of Music** (1965, Sonrisas y Lágrimas) o **The Haunting** (1963, La casa encantada). De fet, tant per **West Side Story** com per **The Sound of Music** Robert Wise va ser guardonat amb els Oscars a Millor director i Millor pel·lícula. La seva filmografia és, però, molt eclèctica, sempre en el marc del gènere. Els va cultivar gairebé tots, del musical al western passant pel cinema de terror o el cinema negre. Sense arribar a ser un dels grans autors del cinema nord-americà, Wise és, sens dubte, un dels noms

a destacar entre els millors directors d'estudi. Un realitzador amb un estil propi que va aportar importants innovacions en molts dels gèneres en què va treballar.

Wise realitza **The Day the Earth Stood Still** (1951, Ultimátum a la Tierra) durant la seva etapa a la 20th Century Fox. La productora va fer una aposta molt forta per aquest projecte destinant-hi un pressupost similar al dels films de sèrie A contemporanis. De fet, va ser la productora la que va proposar el projecte a Wise, qui, de seguida, va entusiasmar-se, tant amb el guió en general com amb el missatge pacifista de la pel·lícula en particular. Com el mateix realitzador ha comentat en diverses ocasions, ell no va introduir massa canvis en el guió original, la seva participació en aquest aspecte del film va ser molt mínima: la seva contribució es va centrar en la posada en escena de la pel·lícula.

L'empremta de Wise és, però, del tot present en el resultat final. El seu estil sobri i elegant impregna tot el film i dona un to de semidocumental a la pel·lícula que resulta del tot sorprenent per a una producció suposadament de ciència-ficció. L'obsessió del director és posar tots els elements

visuals al servei de la història, mantenir l'espectador constantment atrapat en el fil argumental i, per assolir-ho, evita qualsevol excés tant amb la càmera –gairebé tot el film està rodat amb plans fixos– com amb d'altres elements escenogràfics, com ara efectes especials, el maquillatge o el vestuari. El mateix Wise es refereix, en diverses entrevistes, a la voluntat de fer que la càmera resulti invisible. Paradoxalment, en aquest sentit l'actitud de Wise és molt propera a la de realitzadors dels "Nous Cinemes" que van anar apareixent després de la Segona Guerra Mundial a Europa, una actitud a priori inesperada per a un home de Hollywood com Wise. La diferència potser rau en què Wise busca la sobrietat per donar versemblança a una ficció, mentre que Rossellini o Rohmer busquen un cinema sense artificis per apropar-se al màxim a la realitat. Aquesta sobrietat en la posada en escena contribueix, sens dubte, a fer que el film que veiem avui no resulti un punt còmic, cosa que passa en força produccions de sèrie B de les dècades del 50 i dels 60, perquè se centren massa en uns efectes visuals avui dia ridículs.

Dos aspectes més, a part de l'estil del film, fan d'aquesta pel·lícula una obra d'indubtable interès: la música i la voluntat dels seus autors de comunicar un missatge molt concret. La banda sonora d'**Ultimátum a la Tierra** va ser composta per Bernard Hermann. En aquella època, Hermann encara no era massa conegut en el món de Hollywood, però Wise, que el coneixia d'haver-hi col·laborat a **Citizen Kane** (1941, Ciudadano Kane), el va proposar als estudis. Tant el director com els altres responsables del film van donar total llibertat al compositor, i el resultat és una música memorable, clau per generar el clima de misteri i d'irrealitat que envolta tots els elements extraterrestres, molt especialment el protagonista Klaatu. Pel que fa al missatge, aquesta pel·lícula conté una forta càrrega

ideològica de contingut clarament pacifista. Com pot ser que les diferents nacions de la Terra no trobin una forma de posar-se d'acord i de treballar per al bé comú? El discurs final de Klaatu és la raó de ser de la pel·lícula i, en certa mesura, la resta del metratge està al servei dels últims 5 minuts. Al llarg de la pel·lícula es fa referència diverses vegades a les Nacions Unides i a la incapacitat de la raça humana per viure en pau. El discurs final és obertament crític amb l'hostilitat que hi ha entre les diferents nacions de la terra.

Resulta sorprenent que un film realitzat per una de les principals productores de Hollywood, en plena guerra freda i a un pas del mcharthisme, gosés fer una crítica tan explícita del sistema. Un fet que avui dia em sembla que seria més difícil i, de fet, el *remake* de **The Day the Earth Stood Still** (2008, dirigida per Scott Derrickson) n'és un exemple. En primer lloc, el missatge del film és molt confús i el discurs final s'ha eliminat per complet. A més, s'ha substituït el pacifisme per l'ecologisme. En aquest segon film, l'amenaça no és que la violència de l'home pugui posar fi a la raça humana i fins i tot amenaçar altres planetes, sinó que el sistema de vida occidental propicia la destrucció de l'ecosistema terrestre.

Del missatge i del discurs final de la versió original se'n deriva, però, una idea potser encara més descoratjadora: les civilitzacions més avançades de l'univers no han trobat un altre sistema per garantir la pau que no sigui el de l'amenaça de l'ús de la força contra qui la trenqui. En el seu discurs final Klaatu diu, en relació amb aquesta qüestió: "No pretenem haver assolit la perfecció, però tenim un sistema, i funciona... si amenceu d'estendre la vostra violència, la Terra serà feta cendres". Hem de perdre l'esperança d'arribar a la pau per convicció i no per imposició?

Àlex Bayés

Filmografia seleccionada com a director:

The Curse of the Cat People (1944, La venganza de la mujer pantera)

The Body Snatcher (1945, Ladrones de cuerpos)

The Day the Earth Stood Still (1951, Ultimátum a la Tierra)

The Desert Rats (1953, Las ratas del desierto)

Somebody Up There Likes Me (1956, Marcado por el odio)

I Want to Live! (1958, ¡Quiero vivir!)

Run Silent Run Deep (1958, Torpedo)

Odds Against Tomorrow (1959, Apuestas contra el mañana)

West Side Story (1961)

Two for the Seesaw (1962, Cualquier día en cualquier esquina)

The Haunting (1963, La casa encantada)

The Sound of Music (1965, Sonrisas y lágrimas)

The Sand Pebbles (1966, El Yang-Tse en llamas)

The Andromeda Strain (1971, La Amenaza de Andrómeda)

Star Trek: The Motion Picture (1979, Star Trek)

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Grà